

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

28. De Appellationibus, Recusationibus, & Relationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

ipsam tantummodo executionem, uti sunt exceptio *competentia*, in quantum quis facere potest, *compensationis*, & similes possit cognoscere & definire.

TITULUS XXVIII.

De Appellationibus, Recusationibus, & Relationibus.

SUMMARIUM.

1. Aliud est appellare, aliud sententiam nullam dicere.
2. Quae sententia sit nulla?
3. De nullitate tam coram eodem iudice, quam superiore agi potest.
4. Delegatus iudex sententiam suam nullam reformare non potest.
5. Nullitas potest apud superiorem intentari vel principaliter, vel incidenter: & quid differant?
6. Nullitas quomodo cum appellatione cumuletur: & quis effectus?
7. De nullitate ad 30. annos agi potest.
8. Si de nullitate constet, aut in continenti probari possit, suspenditur executio, alias non.

Dictum est haecenus, qualiter in prima instantia lites deducantur, ac definiantur. Quia verò partes in prima instantia nonnunquam per sententias iudicum se gravatas conqueruntur, ideo iura nostra dederunt secundam instantiam, id est, remedium appellationis ad iudicem superiorem, per quem iniquitas prioris sententiae corrigatur ac reformetur. Est autem praenotandum, aliud esse appellare, & aliud sententiam nullam dicere, ut priori *tit. §. 1. requisito §. insinuavi. Quare sit.*

§. I.

De Nullitate Sententiae.

2. Sententia dicitur nulla in primis, quando non habuit illa requisita, quae in *Tit. praeced. in §. 1.* recensuimus. Deinde si sit lata ab incompetente iudice; si post lapsum instantiae; si post recusationem iudicis suspecti; si ad instantiam falsi procuratoris; si

contra reum indefensum; si lata post minimum delegationi praefixum; si contra prorem sententiam, quae transit in rem iudicatam. De quibus casibus nullitas videatur Ferar. in *forma sententiae de n. 7. & seq.* De nullitate opponi potest coram eodem iudice, qui sententiam tulit. *l. §. 1. ff. Quae sentent. sine appellatione rescindantur.* vel coram iudice superius seu appellationis, qui tunc potissimum rari solet, quando nullitas provenit ex errore, sed ex malitia inferioris iudicis tunc erit non facile reformaturus suam litam, & alias gravatus ad gravatorem remitti non debet. *l. eos. §. 6. Cod. de appellationibus.*

In delegato iudice hoc est speciale, is sententiam suam nulliter prolatare non possit, sed delegans ad eum quia delegatus, postquam pronunciat bene sive male functus est officio, & eius iurisdictio finita est, *c. in literis. §. 1. de re iudi. c. 26. ubi Panorm. de Officio delegati.*

Ex causa nullitatis aliquando principaliter ad superiorem recurritur, aliquando incidenter. Principaliter tunc, si proferat sententiam vel actum esse nullum jusque rescissionem petat abique eo de appellatione mentionem facit: *maxime* verò, si principaliter appelletur, quae petitio non tam sententiam, quam remota causa respiciat, petendo scilicet ut per superiorem iudicem melius cognoscatur examinari: nam appellatio partis semper incidenter causam nullitatis involvit, & vis mentio nullitatis expressè non fit, nisi iudex eam ex officio attendere debeat. *Myning. Cent. 1. observ. 20.* Sed interest, an nullitas principaliter vel incidenter tantum in iudicium deducatur. Potissimum interesse in eo versatur quòd si nullitas principaliter in iudicium

deducta fit, in ejusque probatione actor succubuerit, non possit amplius ad remedium *appellationis* conuolare, sed condemnatur in expensas, & ad priorem iudicium pro executione remittatur. *Mynsing. Cent. 5. observ. 91. num. 4.* si autem *incidenter* tantum de nullitate agatur, quavis appellans in causa appellationis succubuerit, nihilominus adhuc sententiam nullam dicere poterit. Item si nullitas cum appellatione cumulata sit, deficiente nullitate potest pronunciari super iniquitate. *Mynl. Cent. 4. observ. 64.* Id eundem etiam procedet, si pars hoc modo ad superiorem provocarit: *Dico sententiam nullam, & si qua est, appello.* Licet enim inter DD. controvertatur, an talis provocatio nullitatem principaliter vel *incidenter* tantum in iudicium deducat, ut videre est apud Covar. *Pract. quast. c. 24. m. 7.* tamen satis conveniunt, habere illam rem, ut potius victoriam deperditam in causa iniquitatis, seu appellationis adhuc de nullitate queri possit, vel vice versa: quia utraque expressè in iudicium deducta est. Ceterum siue nullitas principaliter siue *incidenter* in iudicium deducta est, *appellatione* deserta nihilominus poterit de nullitate opponi; si enim principaliter sit deducta, & *appellatio deservatur*, res eò recidat, ac si appellatum non esset; si appellatio non sit, certum est adhuc de nullitate agi posse, cum sententia nulla in rem *judicatam* non transeat, sed ejus oppositio usque ad 10. annos duret. Si *incidenter* deducta sit, tunc ideo de novo intentari poterit, quia decisio in causâ principali non præjudicat *incidenti*, quæ necdum sufficienter examinata est. *arg. l. à divo Pio. 15. §. 4. ff. de Re jud. Covar. de loco vers. quod si deservit a.* Utrum autem nullitate principaliter in iudicium deducta inhæri possit,

impediaturque executio, atque attentata revocentur, sicut fit pendente *appellatione*, à plerisque in dubium vocatur. Recepta videtur distinctio, quam ex Barth. *in l. 4. §. condemnatum. 5. ff. de Re jud. Mynsing. tradit Cent. 4. observ. 64.* quod si ex actis conflet notoriè de nullitate vel saltem in continenti probari possit, debeat suspendi executio & attentata revocari; secus verò, si questio nullitatis requirat altiore indagine.

§. II.

Quid & quotuplex sit Appellatio?

SUMMARIÀ.

9. Quid sit appellatio? estque duplex: *judicialis* & *extrajudicialis*.
 10. Quæ sit differentia inter *appellationem* *judicalem* & *extrajudicalem*?
 11. Differentia *appellationum* à *sententia definitiva* & *interlocutoria*.
 12. *Appellatio* à *definitiva* habet duos effectus principales, *suspensivum* & *devolutivum*.
 13. Quomodo *appellatio* ab *interlocutoria* habeat effectum *suspensivum*?
 14. *Appellatio* ab *interlocutoria* etiam aliquando causam principalem devolvit ad superiorem.
 15. Etsi de *jure Canonico* à quavis *interlocutoria* appellari possit: tamen de *jure Tridentini* tantum ab ea, quæ vim *definitivæ* habet, aut gravamen irreparabile inferat, appellari potest.
- A**ppellatio est ab inferiori ad superiorem, & iudicem provocatio, ratione gravaminis illati vel inferendi. Estque duplex, *judicialis* & *extrajudicialis*. *Judicialis* fit à sententiâ, *extrajudicialis* vero ab externo gravamine, quod à iudice inferiori, vel defacto appellanti illatum est, vel inferri timeretur, ut si quis iniquè captus & incarceratus sit. Item *extrajudicialis* appellatio dicitur, quæ fit contra electiones, collationes & provisiones per text. in c. *concertationi. 8. b. t. 126.* Sed hic nota, quòd contra ejusmodi gravamen. e.g. electionis aut collationis possit dupliciter opponi ab eo, qui

qui interesse habet, ne ad ulteriora procedatur, vel per viam *appellationis*, vel per viam legitimæ contractionis seu *accusationis*, quæ ejusmodi actus tanquam non canonicè factus impugnatur; priore casu debet hæc *appellatio*, non minus quam *judicialis*, proponi intra decendium, & intra annum finiri. *d. c. concertationi* & *Clement. 3. h. t.* Altero autem casu etiam post decendium locus est impugnationi, *d. cap. concertationi. & cap. constitutis 46. extra h. t.*

10 Non nescio, quod multi DD. cum Val. *h. t. §. 1. n. 3.* sentiant per *appellationem extrajudicialem* non suspendi executionem, nec eâ pendente attentata revocari; sed ego exillimo, hanc esse inter *appellationem judicialem* & *extrajudicialem* differentiam, quod illa etiam malè & simpliciter proposita suspendat executionem, & faciat passim attentata revocari; in hæc verò necesse sit rationabiles causas exprimere, quæ si fuerint per superiorem admissa, tunc primum attentata medio tempore revocentur, ut in *c. constitutus. 45. h. t.* & in *c. consideravimus. 10. & c. cum inter 16. de Election.* satis insinuat.

11 *Appellatio judicialis* dividitur in eam, quæ fit ab *interlocutoria*, & eam, quæ fit à *definitiva*: quarum differentia in quatuor præcipue consistit. I. quod *appellatio à definitiva* in continenti fieri possit vivâ voce per verbum *Appello*, vel æquipollens; *appellatio* autem ab *interlocutoria* fieri debeat in scriptis. *c. 1. h. t. in 6.* si quis tamen ex intervallo, e. g. post unum vel alterum diem à sententia definitiva appellaret, eandem *appellationem* in scriptis quoque proponere deberet juxta communem Interpretum in *l. si quis. 28. Cod. h. t.* II. In *appellatione à definitiva* (nisi *appellatio* à lege vel homine, id est, superiore sit prohibita) non est necesse causas gravaminis in

specie exprimere, sed sufficit in genere dicere: *Appello. l. 2. ff. h. t.* Contra verò *appellatio* ab *interlocutoria* non aliter valet, nisi causa gravaminis exprimat. *d. c. 1. h. t. in 6.* III. *Appellatio* à *definitiva* ex novis probationibus & causis judicari potest, habetque ibi locum beneficium *non deducta deducam*, non probata *probabo. l. per hanc 4. & ibi Barth. Cod. de Temporibus appellationum. Appellatio* autem ab *interlocutoria* non nisi ex causis antiquis, & in *appellatione* expressè justificatur. *Clement. appellanti 1. h. t.*

IV. *Appellatio à definitiva* habet principales effectus; nimirum *suspensionem* & *devolutionem*: nam per effectum *suspensionem* ligat manus judicis à jurisdictione, ut ad executionem procedere non possit, *l. un. ff. de hoc innovari appellatione interposita. Deinde* per effectum *devolutionem* causa ad superiorem judicem devolvitur, ut is non tantum in causa principali, etiam in accessoriis & incidentibus (*l. de iis. 55. h. t.*) pronuntiare & novam sententiam concipere possit. *Raynaldus. 18. de Testamentis. Appellatio ab interlocutoria* habet eandem in primis etiam effectum suspensionem, sed attentata medio tempore non alteratur, nec prius inhibito conceditur, quam si appellans causam gravaminis in *appellatione* expressam probarit, *cap. in l. un. 7. h. t. in 6.* Imò quoad hunc effectum suspensivum in eo quoque est notabilis differentia, quod etiam potest *appellatio* interposita à sententia *interlocutoria* a quo possit eandem sententiam mutare vel emendare, quo facto etiam impeditur *Judex ad quem* ulterius in causa procedere, quia gravamen sublatum est. *l. cessante. 60. h. t. Definitiva* autem

sententia revocari non potest, ut superius explicatum.

Curia effectum devolutivum notat
Alting. Cent. 4. §. 17. 40. & Gail. Lib. 1. §. 1. 131. quod appellatio ab interlocutoria etiam ipsam materiam principalem quando ad superiorem devolvat, videlicet nec, si constituit bene appellatum esse, ne gravius ad gravantem remittatur. *c. ut de- letus. 59. in fin. h. t. junctâ l. eos 6. Cod. eod. dem.* Si verò constituit male appellatum esse, tunc causa principalis eò tantum casu devolvitur, quo iudex inferior appellatio- nis delictus, quia per eam delationem juris- dictionem à se abdicavit, juxta text. *in cap. tum appellationibus. 5. h. t. in 6.* Præ- terea hoc advertendum est, quòd licet olim de jure Canonico à qualibet interlocutoria, & quovis gravamine appellare licitum fuerit, *c. de appellationibus. 11. & c. super eo. 12. h. t.* tamen hodie per Concilium Trident. *sess. 23. de Reform. c. 1. & Sess. 24. de Re- form. c. 20.* correctum est, ita ut hodie sicut de jure Civili (text. & DD. *in l. penult. Cod. quædam appellat. non recipiuntur*) ab in- terlocutoria non possit appellari, nisi vim defectivam habeat, vel ejus gravamen per appellatorem à definitiva reparari nequeat, veluti si iudex decernat reum esse tor- quendum, aut incarcerandum, quia grava- men torture vel incarcerationis non potest amplius reparari. Similiter si iudex rejiciat testes vel probationes, si periculum sit, ne du- tante processu ejusmodi probationes pere- rant, & in causa appellatōnis produci non possint. Quin imò generaliter ab interlocu- toria appellari poterit, licet gravamen sit re- parabile, si non sit reparabile ex toto, vel non nisi cum magna difficultate, aut præjudicio partis. *Barbosa in Collecti. aneis DD. ad act. c. 20. Trident. n. 21. & segq. Ricc. in Pra- xisuri ecclesiast. parte 1. resol. 415.*

§. III.

Quando concedenda, & quando de- neganda sit appellatio.

16. Appellatio est species defensionis omnibus concessa.
17. Etiam tertius, cuius interest pro alio appellare potest.
18. Uxor pro viro regulariter appellare non potest.
19. A summis Principibus & eorum Consiliis appellari non potest.
20. Appellare à Papa ad futurum Concilium est casus reserv. in Bulla Cæna.
21. A sententia Præfeti Prætorii olim; hodie à Regibus Imperio subditis, & S. R. I. Electoribus non datur appellatio.
22. Potest tamen agi de nullitate contra tales sententias aut supplicari vel peti reviso.
23. Quod tempus supplicationis sit præfixum.
24. Supplicationi locus non est, si appellatio denegetur ob aliam causam, quam propter excellentiam Judicis.
25. Quomodo fiat Revisio?
26. De consuetudine Germaniæ in causa sanguinis non datur appellatio: secus de jure communi.
27. Potest tamen in causa criminali Processus nullitatis argui.
28. In causis correctionis & visitationis appellari non potest.
29. Nisi modus excedatur, aut visitatio intentetur ex- emptis.
30. Ab executione non datur appellatio, nisi excedatur modus, aut cognitio quedam ab executore in- terponatur.
31. Factâ transactione, delato juramento voluntario in judicio, vel ab arbitro appellari nequit.
32. Contumaci condemnato negatur appellatio.
33. In Camera Imperiali non admittitur appellatio in- fra certam summam: secus de jure Canonico.
34. Appellatio quoad effectum suspensivum locum non habet, ubi res non patitur moram.
35. Quando delegatio fit cum claus. appellatione re- motâ, non tantum frivole, sed etiam alia ap- pellationes prohibentur.
36. Ut appellatio tali casu admittatur, debet justa causa exprimi.
37. In notoriis appellatio non admittitur.
38. In possessorio summariissimo non admittitur appel- latio: bene in ordinario.

Regulariter iudex teneretur omni appel- lationi deferre, nisi fuerit manifestè frivola. *c. cum appellationibus. 5. h. t.*

17 *in 6.* vel à jure prohibita, ita ut in dubio potius appellatio admitti, quam rejici debeat. Est enim *appellatio* species defensionis ab ipso jure naturæ omnibus concessa. Vall. *lib. 1. n. 7.* Potest autem appellare non tantum ille, qui condemnatus, vel per sententiam judicis gravatus est, sed etiam tertius aliquis, si prober suam saltem in consequentiam interesse. Sic dominus pro subdito, Episcopus pro Clerico, Abbas pro Monacho admittitur. Gail. *Lib. 1. observ. 125. n. 7.* Similiter & marito in bonis uxoris appellare licet: in *receptis* quidem cum cautione de *ratum habendo*, in *dotibus* verò & *paraphernalibus* sine mandato & cautione. *l. maritus. 27.* & ibi Bart. 18 & Bal. *C. de Procurat.* Vicissim autem uxor pro marito agere vel appellare non potest, nisi pro ejusdem libertate, si forte in carceredetineatur. Gail. *Lib. 1. observ. 133. n. 8.* quia uxores per viros, non viros per uxores defendi oportet. *l. 4. C. de Procurat.* Filius etiam pro patre, & contra pater & mater pro filio ex officio pietatis ad appellandum admittuntur. *l. 2. §. si u, qui ff. Quando appellandum i. 1. §. 1. ff. de Appellat. recipiendis. l. exigendi. 12. C. de Procurat.* Verum quamvis appellatio ordinariè omnibus concedenda sit; quia tamen experientia docet, litigantes hoc beneficio ad dilatandas lites frequenter abusus fuisse, idèò ne præsidium innocentie sit iniquitatis defensio, jura in certis casibus appellacionem denegarunt, qui memoriae persequentes versus mandari possunt.

Sublimis iudex, delictum, exactio, pactum.

Contemptus, & res minima, dilatio nulla.

Clausula, que remoret, res que notoria constat.

Et textus juris clarus, possessio, factum.

Igitur *sublimis* à iudicis prohibet appellacionem: nam in primis à summis Principibus, qui superiorem non recognoscunt, vel hoc ipso appellatio dari non potest, ea semper ad superiorem interponitur. Idem est ratio de supremis Principum Cæsaribus, quorum sententiæ, quia nomine & auctoritate ipsius summi Principis pronuntiantur, appellacionem non admittunt. In *Bulla Cæsarum Domini casu 2.* communicantur omnes, qui à sententiis futurum generale Concilium appellaverint. Concilium non est supra Pontificem infra: cum omnia Concilia ejus auctoritate congregentur, & robur habeant. *Electi.*

Præterea non tantum summis, sed et quibusdam inferioribus Principibus tantum est hoc privilegium, quod ab eis sententiis non appellatur. Ita olim non poterat appellare à sententiâ præfecti prætoris. *C. de Sentent. præfecti prætoris.* Privilegium hodie adscribitur Regibus, qui Romano Imperio subditi sunt. *Secundum Bald. in l. unica. ff. de Officio prætoris.* Et Electoribus S. R. I. juxta *Bullam Caroli V. tit. von der Churfreyheit.*

Verum licet ob excellentiam iudicis appellatio non concedatur, potest tamen sententiæ nullitati argui, si ordo juris servatus non sit, vel (si sententiâ ipso jure sita) per *supplicationem* & *receptionem* impugnari. De *supplicatione* extat *l. 1. C. de precibus Imperatori offerendis.* *Revisio* verò usu summorum temporum, & fortè in locum *supplicationis*, quæ ita suadente, introducta est. Sciendum est, quòd non tantum intra decem dies, etiam integro biennio supplicare licet, cum eâ tamen differentia, quòd si *receptionem* supplicetur, sententiâ præ-

mandetur executioni, nisi pars victrix sufficientem cautionem præset, quod in casu, quo sententiam ad supplicationem committenti retractari contigerit, omnia restitui velit: elapso autem decedendo iametsi desuperceptur, nihilominus sententia executioni mandabitur. *auth. quæ supplicatio. Cod. de Precibus Imperatorum. c. 1.* Sed hæc supplicatio tantum conceditur, quando propter sublimitatem iudicis appellatio denegatur. Cæterum si appellatio sit prohibita ex aliis causis, ut quia in contumacem sententia lata est, causa per iudicium voluntarium decisa &c. etiam supplicare non licebit. *Jason. in d. auth. per text. in l. fin. Cod. jam d. tit.*

Porro quia usus supplicandi videtur ab illis recessisse, ideo hodie illi Principes, à quibus appellatio non conceditur, habent Committarios deputatos quos *Revisores* vocant, ad acta priora revidenda, & ad sententiam, si opus sit, reformandam. In hac vero *Revisione* tantum unico scripto causæ gravaminis exprimendæ sunt, neque aliquid novi ponendum: quia in eo non habet locum beneficium *appellationis*, ut non deducere, non probata probare liceat. Is quoque, qui *Revisionem* petit, certam summam pecunie deponere debet, quam amittit, si causam in *Revisione* perdidit; recipit vero, si ibidem obtinuerit. Illud etiam *Revisio* amplius habet præ *supplicatione*, quod *supplicatio* præstita cautione victoris non suspendat executionem, ut supradictum; suspendat autem *Revisio*, ne repetita executio præsertim inter status Imperii novas turbas & lites excitet. Videatur *Ornamentis Cameræ parte 3. tit. 53.*

II. Propter delictum appellare non possunt damnati in causa criminali, cuius poena est corporis afflictiva, ex generali & antiquitate totius Germaniæ consuetudine, ENGL IN DECRET. LIB. II.

de qua testatur *Mynf. Cent. 4. ol serv. 41. Wesemb. h. t. n. 3.* Dico, de consuetudine: nam de jure communi non tantum ipse damnatus ad ultimum supplicium, sed etiam ex ratione humanitatis & pietatis quilibet alius pro ipso condemnato etiam invito appellare potest. *l. non solum. 6. ff. h. t.* (exceptis quibusdam criminibus atrocioribus, ut Jæse Majestatis, falsæ monetæ, insignis latrocinii &c. in quibus appellatio denegatur. *l. constitutiones. 16. ff. eodem.*) quia verò compertum fuit, reos ordinariè tantum ad differendum supplicium appellasse, & plurima crimina mansisse impunita, ideo huic constitutioni rectè derogari potuit. Interim per hanc consuetudinem non impeditur, quò minus reus principaliter nullitatem processus allegans (ut quia 27 non citatus, & indefensus sit condemnatus) audiri debeat, testatur *Harp. de Appel. concl. 33. Mynf. d. loco. obser. 42.* Religiosus quoque delinquens non potest 28 appellare à pœna infligenda secundum regulam vel statuta sui Monasterii, sed etsi defacto ad Episcopum, vel alium superiorem appeller, tamen Abbas in corrigendo & puniendo secundum regulam pergere potest. *c. 3. h. t. Et in c. reprehensibilis. 26. eod. tit.* non tantum Religiosis, sed universim inhibetur, ne subditi contra disciplinam ecclesiasticam in vocem appellationis erumpant. Et generaliter in Concilio Trident. *sess. 24. de Refor. c. 10.* statuitur, quòd visitationem & morum correctionem nulla inhibito, appellatio, seu querela impedire aut suspendere possit. Hæc tamen fallunt, si modus in corrigendo excedatur, non observando regulas & statuta ordinaria; sicut & tunc, si non tantum de morum correctione agatur, sed insuper de privatione administrationis vel beneficii: item si visitatio intenteur in exemptos, seu Ggg alios

alios privilegiatos contra eorum privilegia: his enim calibus appellatio quoad effectum devolutivum & suspensivum conceditur. Barb. in Collectaneis. DD. ad Concil. Trid. ff. 13. de Reform. c. 1. in 5. & seqq.

30 III. Ab executione sententiæ, quæ in rem judicatam transivit, appellari non potest. l. 4. ff. h. t. l. ab executione. s. C. Quorum appellatio non recipiuntur. Est tamen distinguendum inter executores merum, qui simpliciter sine ulla cognitione præmissa executionem aggreditur, & inter executores mixtum, qui de exceptionibus, quæ contra executionem opponuntur (ut exceptio competentie, compensationis, & similes) cognoscere & pronunciare potest: nam ab ipso executore mixto datur appellatio qua fert sententiam, scilicet exceptionem competere, vel non competere; non autem ab illo, qui merus est executor, & nullam profert sententiam, nisi modum excesserit in exequendo. Et dicitur modum excedere, si e. g. prius in immobilibus quam mobilibus, vel ante terminum legitimum executionem facere velit. Fach. Lib. 1. Controvers. c. 74.

31 IV. Propter pactum appellare nequeunt, qui in iudicio transegerunt; item qui causam per delationem iuramenti voluntarii terminarunt, vel qui neglecto iudice ordinario in arbitrum compromiserunt (nisi fuerit arbitrum juris, seu necessarius, de quo superius in tit. de Arbitro dictum) quia illi de iniquitate iudicis conqueri non possunt, sed omnia suis pactioibus imputare debent. l. causis 16. & l. non minorem. 20. Cod. de Transactionibus. l. non erit. s. §. 2. ff. de Iurejurando. l. dicem profert. e. §. 2. ff. de Recceptis, qui arbitrium, &c.

32 V. Contemptus iudicis, qui fit à vero contumace, impedit, quò minus à sententia in contumacem lata appellari possit:

quia appellatio tantum datur gravata & presso, non verò rebeli & contumaci in iniquitatis defensione. l. 1. Cod. Quorum appellatio non recipiuntur. l. ex consensu. 23. ff. h. t.

VI. Res minime, quæ scilicet sunt in sui momenti, non merentur appellari & protractionem litis: unde in Camera periali non recipiuntur appellations summa, de qua agitur, sit ad mutuum Imperialium, teste Gail. Lib. 1. observ. Quod tamen aliter se habet de panthe Canonici, ubi etiam pro rebus mutuum appellatio conceditur. c. de appellations. 11. h. t.

VII. Si res dilationem non patitur etiam appellatio permissa non est quoad effectum suspensivum, ut si super futuris alimentis: si iubeatur mentum aperiri: si heres in possessionem mittatur: si frumentum in utrumque contrahatur. l. si res. 7. ff. de Appellationibus. Fach. Lib. 1. Controvers. c. 75. & seqq.

VIII. Aliquando delegatur causa cum clausulâ: appellatio remota, modus delegandi tantum summis tribus competit; nam illi soli contra legem mittentes appellationem rescribere possunt. Sed queritur, an hæc clausula de frivolis, vel tantum de frivolis appellations intelligatur? Hac de re extat textus in floribus. h. t. quòd per illam clausulam omnis appellatio prohibeatur, quæ non indulgetur expressè: quia appellations frivolis etiam sine illa clausula remedium non est. Sed quid sit appellatio beat iustas causas gravaminis, quæ iure expressæ non sint, sicut valde expressæ habentur, nunquid requiruntur, & non obstante illâ clausula inducus erit? 14. Affirmativam esse proborem, quia appellatio est species delicti

consequenter juris naturalis, quod Principes tollere nequeunt, vel saltem non intendunt. Neque propterea hæc clausula est in omni effectu; habet enim hunc effectum, quòd appellatio etiam iusta non admittatur, nisi causæ gravaminis exprimantur, cum tamen aliàs, ubi appellatio absolute permittitur, non sit necesse causas gravaminis exprimere. Præterea remota appellatione non tollitur nullitas vel revisio, quæ sunt separata, & clausula est odiosa, atque strictè interpretanda. Gail. Lib. 1. ff. 13.

X. In Notoriis non admittitur appellatio, quia si res sit notoria, tunc appellatio tantum ad differendam litem interponitur. *cum sit. in fine. &c. per venit. 13. c. consilium. 14. h. t.* Dicitur autem hoc casu notorium, quod est notorium per evidentiam rei, quæ nullâ potest tergiversatione celari, vel per confessionem propriam factam in iudicio libere, sine vi tormentorum, & quæ non possit per allegationem iusti erroris revocari. Text. & Panor. in c. cum spectali. 61. h. t. & c. Romana. 3. §. sententiam. eod. in 6.

XI. Similiter censetur appellatio frivola, si interponatur ab eo, quod iudex secundum clarum juris textum decrevit & definitivè. *h. l. si res. 7. §. 1. ff. de Appellat. re- cipiendis. c. consilium. 29. h. t. e. g. si Episcopus iusserit Clericum in suo beneficio restituere. c. relatum. 4. de Clericis non re- ficiendis.*

XII. A sententia, quæ fertur in possessoria, non rectè appellatur. Sed hoc accipiendum est de possessorio momentaneo, seu momentarissimo, juxta tex. in l. un. C. si de momentaneo possess. fuerit appellat. non vero de possessorio ordinario, in quo appellatio locum habet, arg. c. cum ad se- dem. 1. §. de Restitutione spoliat. & Clement. 1. de Causa possess. & propriet. Ratio

differentiæ est, quod in possessorio momentaneo supervacanea sit appellatio, cum ejus præjudicium & gravamen per iudicium ordinarium reparari possit, ut superius in Tit. de Causa possessionis & proprietatis dictum. Harp. de Appellat. conclus. 43.

XII. Demum fatalia seu tempora appellationi præfixa, si elapsa fuerint, tollunt appellationis beneficium, de quibus sit.

§. IV.

De Fatalibus Appellationis.

39. Fatalia interponendæ appellationis hædie sunt 10. dies computandi ab horâ late sententiæ.
40. Hoc decendium ab initio est utile & ignorantibus non currit; postea est continuum.
41. Si gravamen à iudice illatum sit continuum, non currit decendium.
42. Quid agendum, si non detur copia iudicis inferioris: aut Dominus absens per Procuratorem egerit.
43. Si Procurator intra decendium nec appellaverit, nec Dominum certioraverit, quoad appellationem præjudicat Domino.
44. Quid sint Apostoli & quotuplices?
45. Iudex à quo appellationem rejiciens ad executionem tamen non potest procedere.
46. Apostolorum petitio in Camera Imper. & aliis tribunalibus non est in usu; & quid illius loco fiat.
47. Tempus introducendæ appellationis non est de Jure determinatum, sed determinatur à iudice, & quid in Camera Spirenfi?
48. Fatale finiendæ appellationis est annus, vel ex causa biennium à die, quo interposita est.
49. Appellatio censetur deserta elapsis fatalibus, aut actu aliquo appellationi contrario?
50. Appellatione deserta quid fiat.

Fatalia seu tempora appellationis sunt quadruplicia scilicet interponendæ appellationis, petendæ Apostolos, proseguendæ & finiendæ appellationis. Fatalia interponendæ appellationis olim erant duo dies; *l. siquidem. 1. §. biduum. 5. & §. in propria. ff. Quando appellandum.* Hodie verò ex constitutione Justiniani potest

Ggg 2 appel-

appellatio coram iudice à quo intra 10. dies interponi, siue à definitiva, siue interlocutoria appelletur. *auth. hodie. Cod. h. t. c. quod ad consultationem. 15. de Sent. & re jud.* Computatur autem hoc decendium ab horâ latæ sententiæ, vel si condemnatus ignoravit sententiam latam, à tempore scientiæ. Est enim decendium ab initio utile & ignorantibus non currit, ex postfacto autem *continuum. c. concertationi 8. ubi Gloss. in Verbo: postquam scribit. h. t. in 6.* Curritque de momento in momentum, & sic dies termini sine dubio in termino computatur, neque prorogari potest compromisso partium, aut iudicis permissione. *Gail. Lib. 1. obser. 139. n. 6.* Neque purgatio moræ conceditur, eum per hunc terminum peremptorium parti jus queratur.

41 Sed hoc decendium non observatur, si gravamen à iudice illatum causam continuam, tractumque temporis successivum haberet, tunc enim ab eo tanquam presenti semper appellari poterit. Huiusmodi gravamina sunt, incarceration, censura Ecclesiastica, item si aliquis ad locum non tutum citetur, quia quoties de novo citatur, toties de novo gravatur. *c. ex parte. 47. h. t. Val. eodem tit. 6. 7. n. 6.* Quod si copia iudicis non sit, vel periculum capturæ imminet, poterit appellans immediatè adire superiorem iudicem, vel coram notario, & honestis viris suam appellationem cum protestatione proponere. *c. fra. h. t. l. cum quidam. 7. ff. eodem.* Quid autem si Dominus absens per Procuratorem egerit, isque condemnatus sit, nunquid prorogari debet tempus decendii, usque dum voluntas domini requiratur, an appellare velit? *Procuratorem posse vel certiorare dominum de sententia lata, & ipsi domino deinde incipiet currere decendium à tempore huius scien-*

tia, cum ab initio sit utile, ut dicitur posse irrequisito domino appellare. *text. & Bart. in l. invitum. 17. Cod. de curat.* quia per talem appellationem præiudicium inferri Domino, qui post postfacto appellationem, si dupliciter terminare vel revocare, per *l. si quis. los 28. ubi Gloss. & Salicet. C. h. t.* Si vero Procurator intra decendium necgesserit, nec dominum certiorari, tunc transit in rem iudicatam, & negligentiæ curatoris nocet Domino, qui regressum huiusmodi contra Procuratorem habet. Quod si tamen Procurator solvens esset, ex aequitate Domino in integrum restitutio conceditur ad novam appellationem proponendam. *Gail. Lib. 1. obser. 139. num. 9.*

Apostoli sunt libelli dati ab inferiori iudice ad superiorem, in quibus & protestationis dimissio & dimissionis causa continetur. Sunt autem triplices in frequentatione, nimirum *dimissorii, reverentiales, & testimoniales*: illi sunt ex communi partium etiam invito iudice, isti quoque appellatio est proposita coram honestis viris, si copia iudicis non existente. *Dimissorii* litteræ ad iudicem superiorem directæ, & cantes de appellatione interposita & facta. *Reverentiales* sunt, quando non facta iustitia, sed solum ob reverentiam iudicis superioris appellatio admittitur. *Testimoniales* denique, quibus iudex ad quædam significat iudici ad quem, se non admittit appellationem; debet autem iudex, qui non capit appellationem, causam rejectionis committere, ejusque exemplum appellanti exhibere. *l. h. t. in 6. l. penult. ff. de Appel. reprob.*

Quares, an si appellatio per interpositum iudicem non admittatur, postea ipso ad executionem sententiæ proce-

Negative per textum clarum in d. l. *in l. un. in princ. ff. Nihil inno-*
centi appellatione interposita. ne interea,
 non per superiorem deliberatur, antecipi-
 entia appellatio, per inferioris executio-
 nem appellanti præjudicium fiat.

Tempus pro petendis *Apostolis* sunt 30.
 dies, qui probabilis currunt à die lata sen-
 tentiæ, modo illius notitiam appellans ha-
 buerit, siquæ petendi sunt scriptis, saltem
 uno contextu, *instanter, instantius, in-*
stantissime. l. un. §. 2. ff. de Libellis dimis-
sivis. Clement. 2. h. t. Hodie in Came-
 ra Imperiali, illisque tribunalibus hæc *Apo-*
stolorum petitio in usu non est, sed quando
 contentio suam appellationem per libel-
 lum iudici, à quo proponit, Iudex curat de-
 super scribi per notarium appellationem ad-
 mitti vel non admitti: & siquidem admit-
 titur appellatio, petuntur acta primæ in-
 stantiæ, quæ ad superiorem iudicem defe-
 rantur: in quorum petitione etiam tempus
 30. dierum observatur. Si admissa non fu-
 erit appellatio, neque appellans acquiescere
 velit, simpliciter adit superiorem, & coram
 eo per libellum conqueritur, appellationem
 non esse admissam: Iudex deinde superior
 perit ab inferiori informationem scriptam,
 quare appellationem non admiserit, & simul
 iubet, ne sententiam exequatur.

Tertium *facta* est *prosequenda* seu præ-
 sentanda appellatio coram iudice *ad*
quem: quod quidem tempus non est de ju-
 re communi saltem Canonico (quidquid
 olim fuerit de Jure civili. *in l. 2. & fin. C. de*
Temporib. appellat.) determinatum, teste
 Hostiens. *in summâ. h. t.* sed iudex à quo
 terminum præfigere debet, intra quem su-
 periori appellatio præsentetur, vel nisi præ-
 sentata fuerit appellatio, habeatur pro de-
 sertâ *c. cum sit. §. & c. ad aures. 33. h. t.*
Clement. quamdiu. 4. eod. tit. In Ca-

merâ tamen Spirensi sex menses à die inter-
 positæ appellationis numerandi præfigun-
 tur, juxta Ordinationem Camere *part. 2.*
tit. 30.

Quartum & ultimum *facta* est *finiende* *48*
apellatōnis: debet enim appellatio finire
 intra annum, ex communi sententia nu-
 merandum à die, quo interposita est, vel ex
 causâ intra biennium, si nimirum appellans
 primo anno legitime impeditus fuerit.
aut h. et. qui appellat. Cod. de Tempori-
bus appellat. Clement. 3. h. t. Hæc tem-
 pora hodie non attenduntur in majoribus
 tribunalibus, ubi propter multitudinem
 causarum appellatio plerumque per multos
 annos pendet. Adnotandum, quod appel-
 latio non tantum habeatur pro *deserta* &
 sententia transeat in *rem judicatam*, si ap-
 pellans prædicta *facta* non observarit, sed
 etiam si actum aliquem appellationi contra-
 rium egerit, e. g. appellatum pendente ap-
 pellatione spoliarit. *Quaranta h. t. num.*
422. vel coram inferiori iudice actum ali-
 quem ipsam causam concernentem, & ap-
 pellationi contrarium egerit, petendo se ab
 ipsius excommunicatione absolvi, aut defe-
 rendo parti adversæ juramentum, &c. tamen
 si protestaretur, se non facere animo defe-
 rendi appellationem, quia talis protestatio
 esset actui contraria & nihil relevaret. *c. sol-*
licitudinem. 54. h. t.

Porro si appellatio superiori jam præsen-
 tata sit, nec tamen continuata, eam de-
 sertam esse superior pronuntiabit; si verò
 necdum præsentata sit, iudicium deser-
 tionis ad inferiorem iudicem pertinet;
 quia verò ex communi doctrinâ à sen-
 tentiâ, appellationem esse desertam, da-
 tur nova appellatio, ideò consultius actu-
 rum iudicem inferiorem, si absque sen-
 tentia statim ad executionem progredia-
 tur, monet Maranta, *h. t. num. 200. &*
seq.

Ggg 3 seq.

seq. Appellatione deserta non potest iudex ad quem etiam partium accedente consensu in causa procedere, quia iurisdiclio & executio revertitur ad iudicem a quo. *Clem. si appellationem. 6. h. t. Gail. l. 1. observ. 137.*

§. V.

De Recusationibus, & Relationibus.

SUMMARIUM.

15. Quid sit recusatio?
 16. De Jure Canonico iudex tam ordinarius, quam delegatus recusari potest, quod de Jure Civili quoad ordinarium secus est.
 17. Exceptio iudicis suspecti ante omnia est proponenda.
 18. Articulus suspicionis debet per arbitros iuris terminari, a quibus datur appellatio.
 19. A quo tali casu causa principalis cognoscatur?
 20. Gestis a iudice recusato pendente questione recusationis quoad valorem pendenti ab eventu admitti vel non admitti recusationis.
 21. Relationes causarum ad Principem hodie prohibite; potest tamen apud eum consultari de dubio iuris.

Rubrica hujus tit. inscribitur de *Appellationibus, Recusationibus & Relationibus*. De *Appellationibus* dictum est hæcenus, nunc de *Recusationibus & Relationibus* breviter.

22. Nota I. *Recusationem* nihil esse aliud, quam allegationem suspicionis contra iudicem, quod nimirum is aut nimia affectione erga partem adversam, aut odio contra recusantem ducatur: ut quia consanguineus vel affinis est partis adversæ; vel quia ipsemet proprium interesse in causa habet. Et generaliter quænam in specie sint iustæ suspicionis causæ, arbitrio prudentis viri relinquendum censet Panorm. *in c. cum speciali. 61. num. 7. h. t.*
 23. Nota II. De Jure Civili iudicem delegatum quidem recusari posse. *L. apertissimi.*

16. *Cod. de Judic. ordinarium* verò (verò de cuius integritate propter publicam ordinariam administrationem magis præsumitur) absolute recusari non posse, sed si suspitionis causa contra eum allegetur, scopum loci pro conjudice habere debet. *auth. si. verò. Cod. de Jud.* Aliud est aequitate Juris Canonici, ex qua tam certius, quam delegatus recusari potest. *quis. 4. de Foro competent. d. c. cum ciali. 61. h. t.*

Nota III. Quod jam superius in *Exceptionibus* diximus, exceptionis suspicionis proponendam esse ante omnem actum judicialem, nisi primum ex publico innotuisset, idque juramento probaretur.

Nota IV. Quod articulus suspicionis per arbitros communiter a partibus terminandus, quibus per ipsum iudicem recusatum tempus ad finiendum illum articulum præfigitur, sique in causa diffinitæ compelluntur per eundem iudicem, eorum arbitrium secum assumant, quæ majora vota facere, alias tempore præelapso ipse iudex recusatus in causa procedere poterit. *c. legitima. 2. h. t. in 6.*

Nota V. Quod ab illis arbitris si pronuntiarint iudicem non esse suspectum, detur appellatio ad ordinarium superius iudicem iudicis recusati, quia non potest tibus imputari, quod in istos arbitros promiserint, cum non sint arbitri voluntarii sed arbitri *Juris & necessarii. c. ad arbitris. 11. & ibi Gl. ff. fin. de Officio delegati. in 6.*

Nota VI. Quod arbitri tantum possunt definire articulum suspicionis, an scilicet iudex suspectus sit, nec ne. *d. c. legitima.* Circa causam verò principalem distinguendum est: utrum arbitri pronuntiarint iudicem esse suspectum, vel pronuntiarint esse suspectum? Priore casu, nisi partes sint de novo in arbitros voluntarios

promittere, causa ad superiorem ipsius referenda erit, vel cum consensu eius recusatorem per ipsum recusatam alibi deleganda. *c. cum speciali. 61. vers. causa. ubi Gloss. & Panorm.* Judex tamen delegatus solummodo ante pronuntiationem cum consensu recusatorem, non verò post pronuntiationem causam subdelegare potest, quia per recusationem admittam tota eius jurisdictione expirat. *c. iudex. 5. de Officio delegati in 6.* Altero autem casu, si dubitauerint iudicem non esse suspectum, ad eundem iudicem decisio causae principalis pertinebit. *d. c. cum speciali. & c. secundo requiris. 41. in fine eod. tit.*

Nota VII. Quòd per recusationem propositam (nisi fuerit manifestè frivola) suspenditur jurisdictione recusatorem. Sed an gesta à recusatò post recusationem propositam sint ipso iure nulla, & citra appellationem etiam statim revocabilia, non conveniunt Interpretes. Communior est sententia cum Gloss. *in c. quoties. 16. causa 2. quasi. 6.* quòd sint nulla ipso iure. Mihi magis placet opinio, quam ex Lapo retere l'anorm. *in sape dicto cap. cum speciali. nam. 12.* valorem ejusmodi gestorum pendere ex futuro eventu admittae vel non admittae recusationis: quemadmodum diximus de attentatis, quae sunt post appellationem ad *interlocutoria*, vel extrajudiciali gravamine juxta text. *in c. non solum h. t. n. 4.* quia non videtur posse sufficiens dispensatio assignari.

Nota ultimò, quòd *relatio* sit consultatio ad Principem facta à iudice dubitante, quòd in causa statuere debeat, cujusmodi consultationes olim erant frequentes, ut constat ex *toto tit. Cod. de Relat.* sed quia conspectum fuit, lites nimium protrahi, si post longam disceptationem insuper pro decisione ad Principem recurratur,

& ad eum omnia acta in genere referantur: ideo Imperator *in Novel. 125.* statuit, ut iudices, omissis relationibus, in causis controversis decernant, quòd eis iustum & legitimum videbitur: partes verò, quae se per sententias gravatas exilimant, ad beneficium *appellationis* convolent. Interim tamen non prohibetur, quo minus super aliquo dubio Juris Princeps interrogari possit, dummodo tota causa quoad ea, quae in facto consistunt, ad eum non referatur, ut rectè observat Val. *h. t. f. 20. n. 7.*

TITULUS XXIX.

De Clericis Peregrinantibus.

IN hoc Tit. nihil aliud traditur, quàm quòd peregrinatio, seu arreptio itineris ad Sedem Apostolicam, si intra decendum fiat, habeat vim appellationis ad Papam, consequenter sicut post interpositam appellationem omnia in suo statu manere debent, ita etiam post arreptionem talis itineris. Unde quidquid post hoc iter susceptum peregrinanti per iudicem ablatum, vel in ejus praedictum mutatum fuerit, tanquam contra iustitiam attentatam restitui & revocari debet. *c. un. h. t.*

TITULUS XXX.

De Confirmatione utili vel inutili.

SUMMARIA.

1. Quae confirmatio dicatur utilis, vel inutilis?
2. Effectus confirmationis utilis est, quòd lite ex post facto desuper orta pertineat cognitio ad confirmantem: quòd tamen limitatur.
3. Item quòd praescribitur causa praescriptionis.
4. Innovatio extrinseca instrumenti vel privilegii nullum novum jus tribuit, secus est de intrinseca.

5. Con-